

Odkud jsme přišli?

TÉMA:

Migrace

ANOTACE:

Žáci pátrají po tom, odkud pocházejí jejich předci a proč přišli do jejich současného bydliště. Zjišťují, co je to migrace a jak se týká jich samotných. Prostřednictvím práce s komiksovým příběhem a deníkem nové spolužačky se zamýšlí nad pocity člověka, který se ocitne v novém prostředí, a vymýšlí cesty, jak mu složitou situaci usnadnit.

CÍLE LEKCE:

Žák/žákyně vysvětlí, jakým způsobem se on sám/ona sama účastní procesu migrace.

Žák/žákyně pojmenuje různé příčiny migrace.

Žák/žákyně navrhne způsoby, jak pomoci člověku (spolužákovi nebo spolužačce) v novém prostředí.

ČASOVÁ NÁROČNOST:

90 min. (2 vyučovací hodiny)

VĚK: 3.-5. ročník ZŠ

VZDĚLÁVACÍ OBLAST:

Člověk a jeho svět, Český jazyk a literatura

TEMATICKÉ CELKY:

Lidé kolem nás, Komunikační a slohová výchova

PRŮŘEZOVÁ TÉMATA:

Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech, Multikulturní výchova

**OČEKÁVANÉ VÝSTUPY
(VYBRANÉ ČÁSTI):**

ČJS-3-2-01 Žák/žákyně projevuje toleranci k přirozeným odlišnostem spolužáků i jiných lidí, jejich přednostem i nedostatkům.

ČJL-5-1-01 Žák/žákyně čte s porozuměním přiměřeně náročné texty potichu i nahlas.

ČJL-5-1-04 Žák/žákyně reprodukuje obsah přiměřeně složitého sdělení a zapamatuje si z něj podstatná fakta.

KLÍČOVÉ KOMPETENCE:

kompetence k učení

kompetence k řešení problémů

kompetence komunikativní

kompetence sociální a personální

kompetence občanské

UPOZORNĚNÍ:

Lekci předchází příprava žáků zadaná minimálně jeden týden předem.

4.1 EVOKACE ODKUD POCHÁZÍM? ————— 15 MIN.

Alespoň týden před danou lekcí dostanou žáci za domácí úkol, aby zjistili od rodičů a dalších příbuzných, odkud pochází jejich rodina, příbuzní (babičky, dědečkové, tety, strýcové apod.), odkud přišli na místo současného bydliště a z jakého důvodu se stěhovali.

Vyvěsíme ve třídě mapu Česka a Evropy a vyznačíme místo, kde se právě nacházíme. Podle toho, jaká místa žáci jmenují, do nich zapichujeme špendlíky, případně je označujeme magnety. Společně si mapu prohlédneme – je pravděpodobné, že se na ní objeví označené různé končiny jak v Česku, tak v Evropě, a možná i mimo ni. Co to znamená? Než jsme se usadili v místě našeho bydliště, každá z našich rodin odněkud přišla.

POMŮCKY:

mapa Česka a Evropy,
špendlíky nebo magnety

4.2 PŘÍBĚH MOJÍ RODINY ————— 20 MIN.

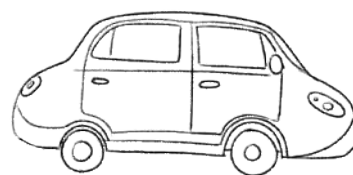
Žáci pracují ve dvojicích v lavicích. Jejich úkolem je vyprávět svému sousedovi rodinný příběh, který se jim podařilo vypátrat, s důrazem na to, z jakých důvodů se jejich předci stěhovali. Poté co se děti navzájem seznámí se svými příběhy, zeptáme se na důvody stěhování. Bylo to za prací, za studiem, za láskou, za lepším bydlením, kvůli politickým událostem, válkám či jiným okolnostem? Důvody napíšeme na tabuli a děláme u nich čárky. Vidíme, že důvody ke stěhování mohou být různé. Zamyslíme se také nad tím, co lidi motivovalo stěhovat se dobrovolně a kdy to bylo nedobrovolné. Dá se to vždy jednoznačně říci?

TIP: Baví vás práce s rodinnými příběhy? Věnujte se jim detailněji v návazné aktivitě nad rámec základní lekce.

4.3 CO ZNAMENÁ MIGRACE? — 10 MIN.

Žáci sedí v lavicích. Čteme žákům otázky a každý, kdo na právě položený dotaz může odpovědět ano, se postaví.

- **Jezdíš s rodinou na chatu nebo chalupu?**
- **Bydlíš v jiné obci, než ve které je tvoje škola?**
- **Byl/a jsi v cizí zemi?**
- **Jezdíš za příbuznými do jiného města?**
- **Už jsi se někdy v životě stěhoval/a?**
- **Znáš nějakého cizince, který žije v Česku?**
- **Chtěl/a bys jednou žít v zahraničí?**

Vysvětlíme si, že všechny tyto běžné činnosti, které se většiny z nás týkají, můžeme nazvat jedním cizím slovem – migrace. Tu můžeme chápat jako jakýkoliv pohyb osob z jednoho místa na druhé, a to z různých důvodů, nemusí jít nutně o změnu bydliště (stěhování). Migrace se v nějaké podobě týká každého z nás.

TIP: Migrují jen lidé? Migrace se týká i zvířat nebo rostlin. Pobídneme žáky, aby zkusili vymyslet příklady migrace ze živočišné či rostlinné říše.

PŘESTÁVKA

4.4 NOVÁ SPOLUŽAČKA ——— 30 MIN.

POMŮCKY:
komiks „Ema, Štěpán a nová spolužačka“ vytištěný do dvojic v lavicích (příloha 4a), pracovní listy „Eliščin deník“ vytištěné do čtyř skupin (příloha 4b)

Rozdáme žákům do lavic vytištěné komiksy. Po přečtení komiksu si společně shrneme, co se v příběhu odehrálo. Poté se žáků zeptáme, na co si Ema asi na konci komiksu vzpomněla. Žáci svůj tip napíšou do prázdné bubliny. Měli by přijít na to, že to bylo babiččino vyprávění. Jak asi příběh pokračoval dál? Děti mohou říkat svoje tipy. Nakonec prozradíme, že Ema se zkusila s Eliškou skamarádit. Po čase jí Eliška ukázala svůj deník, kam si psala své zážitky z nové školy.

Žáky rozdělíme do čtyř skupin. Každá skupina dostane úryvek z Eliščina deníku a přečte si ho. Pod textem vybarví počet smajlíků, který odpovídá Eliščiným pocitům v daný den, a pokusí se její pocity pojmenovat. Potom se snaží společně přijít na to, co by Elišce pomohlo, aby se cítila v novém prostředí lépe. Nakonec skupiny vymyslí, jak by celý příběh mohl dopadnout.

Po vypracování každá skupina nahlas přečte část deníku, svoje nápady a navrhovaný konec příběhu.

Na závěr aktivity se ptáme dětí:

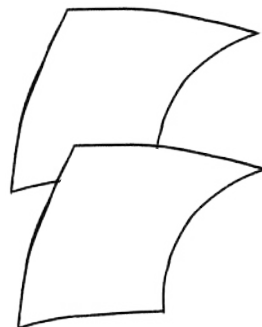
- **Ocitli jste se někdy v podobné situaci jako Eliška? (např. přestup na novou školu, tábor s neznámými dětmi nebo příchod do nového volnočasového kroužku)**
- **Jak byste popsali svoje pocity?**
- **Co vám v této situaci pomohlo?**
- **Co bylo pro Elišku v nové škole těžké?**
- **S jakými problémy by se asi navíc potýkal nový spolužák nebo spolužačka, který/á by pocházel/a z jiné země?**
- **S jakými problémy by se asi navíc potýkal nový spolužák nebo spolužačka, který/á by utíkal/a před válkou?**

4.5 REFLEXE: DOMOV ——— 15 MIN.

S žáky si společně zrekapitulujeme, čemu jsme se v dnešní lekci věnovali – připomeneme si jednotlivé aktivity. Rozdáme žákům listy papíru, které si nadepiší slovem DOMOV. Poté jim položíme otázku: „Co všechno potřebujete, abyste se někde cítili doma?“ Vše, co je napadne, mohou na papír nakreslit nebo napsat.

POMŮCKY:

list papíru pro každého žáka

Další tipy a inspirace do výuky

MŮJ DOMOV

Jedná se o rozšiřující aktivitu k reflexi. Pracujeme s obrázkem domova, který žáci v rámci reflexe vytvořili.

Společně se žáky se zamýšlíme:

- **Nakolik je naše představa domova vázána na konkrétní místo (dům, byt)?**
- **Nakolik je naše představa domova tvořena blízkými lidmi (rodinou, kamarády...), sousedy, známými místy, domácími zvířaty, oblíbenými předměty...?**
- **Pokud bychom se měli vzdát jedné věci, kterou máme na obrázku, která by to byla? Byl by i bez ní pro nás domov stále domovem?**
- **Z jakých důvodů může člověk o svůj domov přijít?**
- **Napadá vás příklad ze současného dění, kdy lidé přicházejí o své domovy?**

ODKUD POCHÁZÍM?

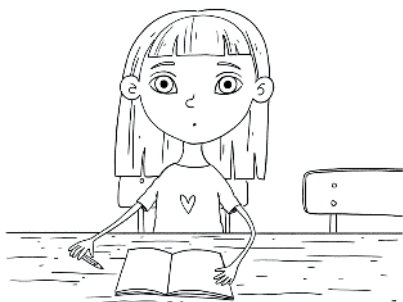
Jedná se o osobní projekt žáků, který rozšiřuje aktivitu 4.2 Příběh mé rodiny. Žáci zjišťují detailní informace od příbuzných, pátrají po starých fotografiích, dopisech či dokumentech a vytváří poster s příběhem své rodiny s důrazem na to, odkud a z jakých důvodů jejich předci přišli do místa současného bydliště.

CIZINCEM DOMA

Uspořádejte ve škole besedu s cizincem žijícím v Česku. Ještě před konáním besedy sdělte žákům bližší informace o člověku, který vás navštíví, a vyzvěte žáky, aby si připravili otázky, které mu budou klást.

„MULTIKULTI“ VEČÍREK

Naplánujte školní večírek pro české děti a děti z cizí země, které chodí na vaši školu nebo žijí ve vašem městě. Jaké byste uvařili jídlo, jaké prezentovali zvyky, pohádky, písně, věci, které vaši zemi charakterizují? Co by si naopak připravili žáci pocházející z jiné země? Pokud máte chuť, večírek uspořádejte a pošlete nám o tom zprávu.

POUŽITÉ ZDROJE A UŽITEČNÉ ODKAZY

INKLUZIVNÍŠKOLA.CZ: INSPIRACE A PODPORA PRO PEDAGOGY PŘI PRÁCI S DĚTI S ODLIŠNÝM MATEŘSKÝM JAZYKEM [online].

META [cit. 26. 9. 2022]. Dostupné z: <https://inkluzivniskola.cz/>

MIGRACEONLINE.CZ: PORTÁL PRO KRITICKOU DISKUZI

O MIGRACI [online]. Multikulturní centrum Praha

[cit. 26. 9. 2022]. Dostupné z: <https://migraceonline.cz/>

VÝUKOVÁ METODA PANENKY S OSOBNOSTÍ (PERSONA DOLLS)

[online]. Člověk v tísni [cit. 26. 9. 2022]. Dostupné z: <https://www.clovekvtisni.cz/co-delame/vzdelavaci-program-varianty/persona-dolls>

KOMIKS BEZ HRANIC: ČESKO-UKRAJNSKÁ KOMIKSOVÁ SOUTĚŽ

[online]. ADRA [cit. 26. 9. 2022]. Dostupné z: <https://adra.cz/jak-pomahame/vzdelavani/vzdelavani-v-cesku/nase-aktivity/komiksova-soutez/>

CELÉ ZNĚNÍ 16. CÍLE UDRŽITELNÉHO ROZVOJE OSN - MÍR,

SPRAVEDLNOST A SILNÉ INSTITUCE [online]. OSN [cit. 28. 8. 2022].

Dostupné z: <https://osn.cz/osn/hlavni-temata/cile-udrzitelneho-rozvoje-sdgs/mir-spravedlnost-a-silne-institute/>

Projekt byl podpořen z prostředků České
rozvojové agentury v rámci Zahraniční
rozvojové spolupráce ČR.

Seznam příloh

- 4a _____ Komiks „Ema, Štěpán a nová spolužačka“
- 4b _____ Pracovní listy „Eliščin deník“

EMA, ŠTĚPÁN A NOVÁ SPOLUŽAČKA

U EMINY BABIČKY NA PŮDĚ

FAKT SEM TVOJE
BABIČKA PŘIŠLA
ZE SLOVENSKA?
A PROČ VLASTNĚ?

KDYŽ JSEM BYLA MLADÁ, PŘIŠLA
JSEM DO ČECH ZA PRACÍ.
DOMŮ JSEM JEZDILA JEN
DVAKRÁT DO ROKA. CÍTLA JSEM
SE TU ZTRACENÁ...

NO JO, TO JEŠTĚ NEBYLY
MOBILY ANI POČÍTAČE.
DNESKA BY SIS MOHLA
S RODINOU DENNĚ VOLAT
PŘES SKYPE!

ALE PAK JSEM
POZNALA DOBRU
KAMARÁDKU A DÍKY
NÍ I DĚDEČKA. TEĎ
UŽ JSEM DOMA
TADY...

U EMY VE TŘÍDĚ PO PRÁZDNINÁCH

DO TŘÍDY PŘIŠLA NOVÁ SPOLUŽAČKA ELIŠKA.

ELIŠKA JE NESMĚLÁ A MÁ PROBLÉM NAJÍT SI KAMARÁDY.
NA CO SI VZPOMENE EMA?

Čtvrtek 1. září

Dneska v noci jsem skoro nespala. Byla jsem zvědavá na nový spolužáky, ale zároveň jsem se hrůzně bála, jak tam zapadnu.

Najdu si tam kamarády? S kým budu sedět v lavici? A jakou budeme mít učitelku?

Učitelka je nakonec super, snažila se mi všechno vysvětlit, ale neměla moc času. Spolužáci si mě moc nevšíмали. Byla jen jedna hodina a pak se šlo domů. Celej zbytek dne jsem si aspoň mohla kreslit.

1. Jak se v tento den Eliška cítila? Vybarvěte počet smajlíků, který podle vás odpovídá jejím pocitům.

2. Pojmenujte Eliščinu pocity:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. Vymyslete, jak by Eliščin příběh mohl dopadnout:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

1. Jak se v tento den Eliška cítila?
Vybarvěte počet smajlíků, který
podle vás odpovídá jejím pocitům.

2. Pojmenujte Eliščinu pocity:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. Vymyslete, jak by Eliščin příběh mohl dopadnout:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Pondělí 5. září

Všechno je tu pro mě nové.
U nás ve staré škole třeba
nebyly v jídelně čipy. Když jsem
šla na oběd poprvé, nevěděla
jsem, jak to funguje. Snažila
jsem se to odkoukat, ale stejně
se mi s čipem nepodařilo
pípnout, zdržovala jsem frontu,
někdo se smál a mně bylo trapně.
Chystám se všechny ty trapasy
nakreslit do komiksu :-D

Čtvrtek 8. září

Tak už jsem tu týden a pořád jsem si nenašla žádnou kámošku. Nejhorší jsou přestávky, všichni se spolu baví a já si připadám fakt divně. Občas si s někým něco řeknu, ale to je tak všechno, domů ze školy chodím sama. Ve třídě je pár holek, který mi přijdou fajn, třeba Verča, Tereza nebo Ema, ale většinou se baví jen spolu. Ach jo, chybí mi tu Katka. Tak jí aspoň zavolám...

1. Jak se v tento den Eliška cítila?
Vybarvěte počet smajlíků, který podle vás odpovídá jejím pocitům.

2. Pojmenujte Eliščinu pocity:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. Vymyslete, jak by Eliščin příběh mohl dopadnout:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

1. Jak se v tento den Eliška cítila?
Vybarvěte počet smajlíků, který
podle vás odpovídá jejím pocitům.

2. Pojmenujte Eliščinu pocity:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. Vymyslete, jak by Eliščin příběh mohl dopadnout:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Úterý 13. září

Miluju výtvarku. A nesnáším
tělák! Nejhorší je, když máme
vytvořit dvojice. Nerada se
vnucuju, tak většinou zůstanu
sama poslední a musím k někomu
do trojice.

Včera se mi navíc ztratily boty
na tělocvik a musela jsem cvičit
v bačkorách. Až pak mi jedna holka
ze třídy řekla, že je ve škole
krabice se ztrátami a nálezy.
A ejhle, boty byly tam. Tak aspoň
něco... ;-)